

Posudek vedoucího diplomové práce:

Název práce: **Reflexe vztahových zkušeností u žen ve výkonu trestu odnětí svobody**

Autorka: **Dominika Podhradská**

Autorka se v diplomové práci rozhodla prozkoumat reflexi vztahových zkušeností u uvězněných pachatelek trestných činů. Hned v úvodu přiznává zájem o vliv rodinného zázemí pro rozvoj kriminálního chování v dospělosti, zároveň otevřeně přiznává předpoklad významného vlivu dětství a rané rodinné zkušenosti v tomto ohledu. Vzhledem k těmto okolnostem zvolila dle svého názoru nejlepší možnou strategii, a sice výzkum s emergencí. Její ambicí bylo proniknout do hloubky vztahových zkušeností a vztahových reprezentací zkoumaných osob, správně tedy zvolila přístup idiografický oproti nomotetickému. Výzkumné otázky zvolila následující:

- 1) Jak ženy ve výkonu trestu odnětí svobody vnímají svůj trest?
- 2) Jak zařazují odnětí svobody do svého životního příběhu?
- 3) Jak popisují svou vztahovou zkušenost?

V první části práce autorka dobře argumentuje výzkumný problém, který vedl k výběru tématu. Dokládá statistické údaje o zvyšujícím se nárůstu ženské kriminality, která byla léta výzkumně spíše marginalizována, a to jednak nízkým výskytem, ale i nižší závažností ve srovnání s kriminalitou mužskou. Autorka dále prokázala značné úsilí a motivaci při sběru dat. Bylo by totiž snazší sbírat data v diagnostickém ústavu, což byl její původní záměr. Oproti tomu se však rozhodla zkoumat ožehavější a vědecky přínosnější téma ženské kriminality, přičemž musela překonávat značné obtíže pojící se sběrem takových dat.

Úměrně ke způsobu analýzy, kterou pro výzkum s emergencí byla zakotvená teorie, vybírala i autorka příhodné metody sběru dat. Hlavní metodou sběru dat byl volný, nestrukturovaný rozhovor s prvky návodu. Kvůli získání hlubšího vhledu sáhla dále autorka po Tematickém apercepčním testu (TAT). Úspěšnost této kombinace metod sběru dat prokázala analýza výsledků – kategorie získané z apercepčního testu poskytovaly širší kontext a porozumění kategoriím z rozhovoru.

Výsledky bádání zcela nepochybně přispívají ke kumulaci vědeckého poznání v dané oblasti. Přínosy práce shledávám zejména tyto:

1) autorce se podařilo vlastním výzkumem verifikovat řadu existujících vědeckých poznatků, známých převážně u mužských pachatelů trestné činnosti. Jde zejména o neutralizační techniky, používané k udržení pozitivního sebeobrazu. Dále jde o kognitivní a osobnostní charakteristiky pachatelů trestné činnosti. Autorka k těmto závěrům dospěla výzkumem s emergencí a nazvala je vlastními slovy. V diskusi si následně všimá propojenosti a podobnosti těchto jevů.

2) autorka identifikovala jevy typické pouze pro ženské pachatelky trestných činů. Prozkoumala např. některé nuance mezi mateřstvím a identitou matky s ohledem na vlastní

trestnou činnost a náhled na uvěznění. Poskytuje tak některé odpovědi na rozdíly a podobnosti mužské a ženské kriminality a podněcuje další plodné otázky v této oblasti.

3) autorka prokázala potenciál a užitečnost apercepčních technik ve výzkumu kriminálního chování. Ve své práci nabízí postřehy k zvláštnostem uchopení TAT pachateli trestných činů (např. popis tabule místo tvorby příběhu, aj.). Jelikož nešlo o výzkum metody a jejích možností, nedochází zde ke konceptualizaci těchto zjištění. Autorčiny postřehy však nabízejí prostor pro iniciativu dalších badatelů v tomto směru.

4) autorka v každém rozhovoru identifikuje kategorie implikující určitý vliv deprivace citových potřeb zkoumaných osob v raném věku. Tyto implikace jsou již naznačeny v existujících výzkumech o mužské kriminalitě (např. nepřítomnost otce v rodině jakožto faktor predikující budoucí delikvenci). Autorka však ukazuje, jak se takové zkušenosti mohou promítnout do vnímání rodiny v dospělém věku z pohledu žen-matek, a to v kontextu reflexe kriminality a uvěznění. Zároveň tak odpovídá na výše položené výzkumné otázky a celkový výzkumný záměr, a sice prozkoumat reflexi vztahových zkušeností zkoumaných osob.

Za určitou slabinu práce považují teoretickou část, ve které se autorka věnuje objasnění základních konceptů z vývojové psychologie, kriminologie a penologie. Tento důraz na seznámení čtenáře se základními teoretickými koncepty sice poskytuje vhodný úvod do zkoumané problematiky, na druhou stranu budí místy dojem opakování „známých pravd“ a banálních vědeckých poznatků. Autorka na druhou stranu argumentuje absencí seriózních vědeckých prací na téma ženské kriminality, o čemž se přesvědčovala vlastní rešerší a což je koneckonců podstatou výzkumného problému práce.

Celkové hodnocení: Práci Dominiky Podhradské hodnotím jako zdařilou a přínosnou. Práce splňuje všechna požadovaná kritéria, formální i obsahová. Autorka zde projevuje dobrou úroveň badatelských schopností, které se nebojí otestovat v terénu značně komplikovaném a dosud neprobádaném. I přes drobné menší formální nedostatky ve své práci naplňuje deklarovaný výzkumný cíl. Proto práci **doporučuji k obhajobě.**

V Sokolově 28. 8. 2018

Jakub Onder